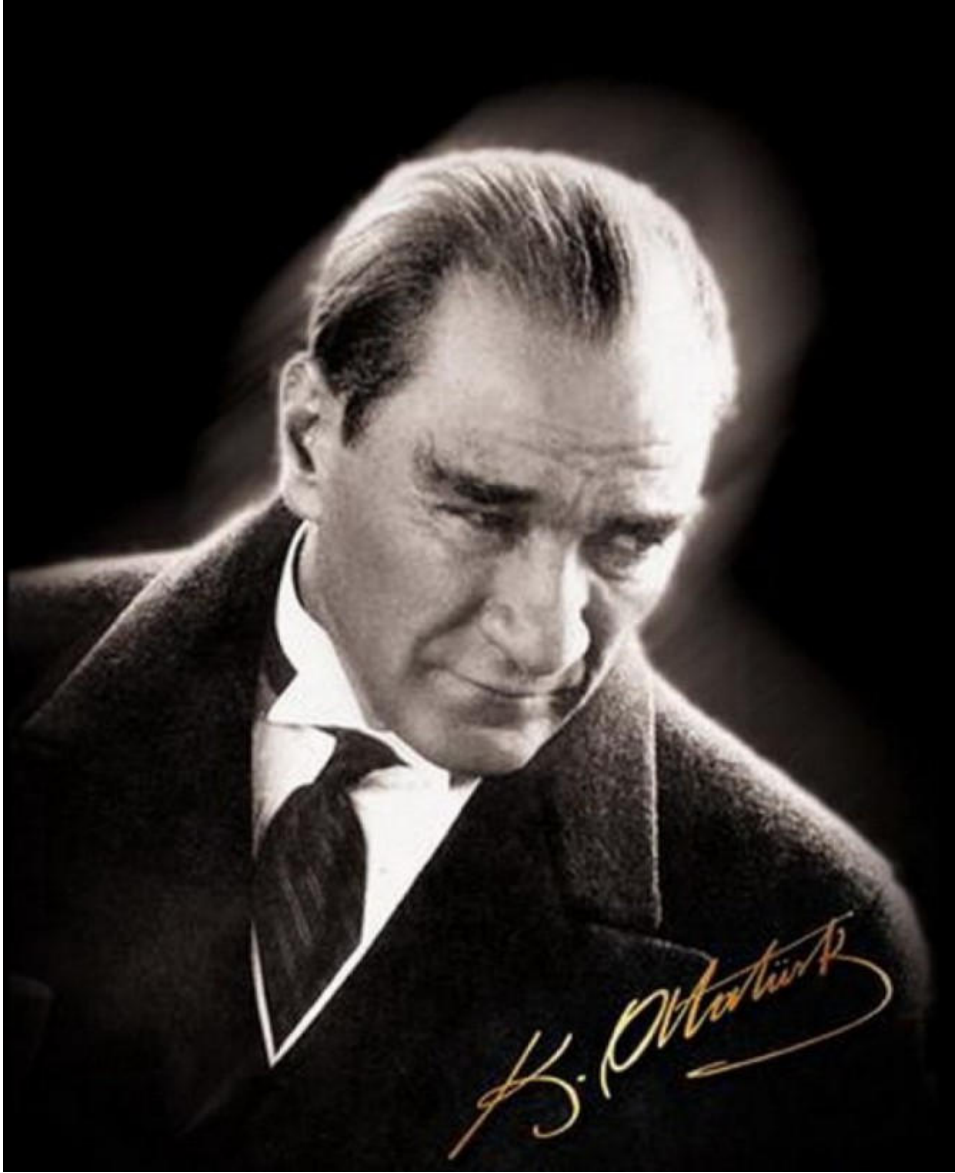

ATATÜRK KÖŞESİ

Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler asla ve asla yorulmazlar; Türk gençliği, gayeye, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir.

Mustafa Kemal ATATÜRK

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk İstiklalini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegane temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahili ve harici, bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklal ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkan ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkan ve şerait, çok namüsaıt bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler; millet, fakr-ı zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk İstiklal ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

10. YIL NUTKU

Türk Milleti!

Kurtuluş Savaşına başladığımızın onbeşinci yılındayız. Bugün Cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu en büyük bayramdır. Kutlu olsun! Bu anda, büyük Türk milletinin bir ferdi olarak, bu kutlu güne kavuşmanın en derin sevinci ve heyecanı içindeyim.

Yurttaşlarım!

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyetidir. Bundaki muvaffakiyeti, Türk Milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak, azimkarane yürümesine borçluyuz. Fakat yaptıklarımızı asla kafi göremeyiz. Çünkü, daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz.

Yurdumuzu, dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi, en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Milli kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız. Bunun için, bizce zaman ölçüsü, geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir. Geçen zamana nispetle daha çok çalışacağız, daha az zamanda daha büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü, Türk milletinin karakteri yüksektir; Türk milleti çalışkandır; Türk milleti zekidir. Çünkü, Türk milleti milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir. Ve çünkü, Türk milletinin, yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Şunu da ehemmiyetle tebaruz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihi bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitri zekasını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek milli ülkümüzdür. Türk milletine çok yakışan bu ülkü, onu, bütün beşeriyette, hakiki huzurun temini yolunda, kendine düşen medeni vazifeyi yapmakta muvaffak kılacaktır.

Büyük Türk Milleti!

On beş yıldan beri, giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vadeden çok sözlerimi işittin. Bahtıyarım ki, bu sözlerimin hiç birinde milletimin hakkındaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım.

Bugün, aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, milli ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk milletinin büyük millet olduğunu, bütün medeni alem az zamanda bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile, atının yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk Milleti!

Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet bayramını daha büyük şereflerle, saadetlerle, huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türküm diyene!

Ankara, 29 Ekim 1933

ATATÜRK'ÜN HAYATI

1881 Atatürk'ün Selânik'te doğumu.

1886 Atatürk'ün ilk öğrenimine başlaması (Kısa bir süre mahalle mektebine devam etmiş, daha sonra çağdaş eğitim yapan Şemsi Efendi Okulu'na geçerek ilkokulu burada bitirmiştir.)

1888 Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi'nin ölümü.

1893 Atatürk'ün Selânik Askerî Rüştiyesi'ne girişi (Atatürk kısa bir süre Selânik Mülkiye Rüştiyesi'ne gitmişse de öğrenimine daha sonra Askerî Rüştiye'de devam etmiş ve okulu 1896 yılında bitirmiştir. Bu okulda matematik öğretmeni, Mustafa Efendi, genç öğrencisi Mustafa'nın adının sonuna "Kemal" ismini ilâve etmiştir.) Atatürk'ün Manastır Askerî İdadisi'ne girişi (1899 yılında bitirmiştir) Atatürk'ün Manastır Askerî İdadisi'ni bitirerek İstanbul'da Harp Okulu'nun piyade sınıfına yazılışı, Atatürk'ün teğmen rütbesiyle Harp Okulu'nu bitirişi ve öğrenimine Harp Akademisi'nde devam etmesi.

11 Ocak 1905 Atatürk'ün Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle Harp Akademisi'nden mezun oluşu.

5 Şubat 1905 Atatürk'ün kurmaylık stajı için Şam'da 5. Ordu emrine atanması.

10 Şubat 1905 Atatürk'ün Şam'a gitmek üzere İstanbul'dan hareketi.

Ekim 1906 Atatürk'ün Şam'da bazı arkadaşları ile gizli olarak "Vatan ve Hürriyet Cemiyeti"ni kuruşu.

20 Haziran 1907 Atatürk'ün kolağası (kıdemli yüzbaşı) oluşu.

13 Ekim 1907 Atatürk'ün Şam'dan, merkezi Manastır' da bulunan 3. Ordu Karargâhı'na atanması (Bu karargâhın Selânik'teki şubesinde çalıştırılmıştır.)

23 Şubat 1908 Atatürk'ün General Litzmann'dan çevirdiği "Takımın Muharebe Talimi" adlı askerî eğitimle ilgili kitabın Selânik'te yayımlanması.

22 Haziran 1908 Atatürk'e, 3. Ordu Karargâhı'ndaki görevinin yanısıra Üsküp Selânik arasındaki demiryolu müfettişliği görevinin de verilmesi.

23 Temmuz 1908 İkinci Meşrutiyet'in ilânı.

13 Ocak 1909 Atatürk'ün Üçüncü Ordu Selânik Redif Tümeni Kurmay Başkanlığı'na getirilişi.

3 Nisan 1909 İstanbul'da İkinci Meşrutiyet'e karşı avcı taburlarının ayaklanmasıyla büyük isyan çıkması (31 Mart İsyanı)

15/16 Nisan 1909 Atatürk'ün Hareket Ordusuyla beraber bu ordunun Kurmay Başkanı olarak Selânik'ten İstanbul'a hareketi.

19 Nisan 1909 Atatürk'ün Hareket Ordusu'yla beraber İstanbul'a gelişi.

16 Mayıs 1909 Atatürk'ün 31 Mart olayının bastırılmasından sonra tekrar Selânik'e dönüşü.

30 Ağustos 1909 Atatürk'ün kolağası rütbesiyle Cumalı Karargâhı'ndaki askerî manevra'ya katılışı.

8 Eylül 1909 Cumalı Karargâhı'ndaki askerî manevranın sona eriş ve Atatürk'ün Cumalı'den ayrılışı.

22 Eylül 1909 Selânik'te "İttihat ve Terakki Büyük Kongresi"nin toplanışı (Atatürk, bu kongrede bir konuşma yaparak ordunun siyasetten çekilmesi gereğini savunmuştur.)

5 Kasım 1909 Atatürk'ün Selânik Redif Tümeni Kurmay Başkanlığından tekrar Üçüncü Ordu Karargâhı'na atanması.

1909 Atatürk'ün "Cumalı Ordugâhı" adlı kitabının Selânik'te yayımlanması (Bu küçük kitap, 30 Ağustos - 8 Eylül 1909 arasında Cumalı Karargâhı'nda yapılan askerî manevra esnasında tutulan not ve krokilerden oluşmuştur.)

6 Eylül 1910 Atatürk'ün Üçüncü Ordu Subay Talimgâhı Komutanlığı'na atanması.

Eylül 1910 Atatürk'ün orduyu temsilen, Pikardi manevralarını izlemek amacıyla Fransa'ya gönderilişi.

1 Kasım 1910 Atatürk'ün Üçüncü Ordu Subay Talimgâhı Komutanlığı'ndan tekrar Üçüncü Ordu Karargâhı'na atanması.

15 Ocak 1911 Atatürk'ün, 5. Kolordu Karargâhı'nda, daha sonra yine Selânik'te bulunan 38. Piyade Alayı'nda görevlendirilmesi.

Mart 1911 Atatürk'ün Arnavutluk'ta çıkan isyanı bastırmak üzere düzenlenen harekâtta Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa'nın yanında görev alışı.

19 Nisan 1911 Atatürk'ün 5. Kolordu'nun Selânik Kilkış arasında yaptığı manevralara kolağası rütbesiyle katılması (Manevra 20 Nisan 1911 akşamı sona ermiştir.)

14 Eylül 1911 Atatürk'ün, Selânik'te 38. Piyade Alay, Kumandanlığı'ndaki görevinden alınarak İstanbul'da Genelkurmay I. Şube'de bir göreve atanması.

29 Eylül 1911 İtalyanların Trablusgarp'ta Osmanlı Devleti'ne harp ilânı

5 Ekim 1911 İtalyanların Trablusgarp'a saldırıya geçmesi Atatürk'ün, Trablusgarp'a gönüllü gitmek üzere Gâzeteci Mustafa Şerif kimliği ile bir kısım arkadaşlarıyla beraber İstanbul'dan ayrılışı (İskenderiye üzerinden Trablusgarp'a geçmiştir.)

27 Kasım 1911 Atatürk'ün binbaşılığa terfi edilişi

8 Aralık 1911 Atatürk ve arkadaşlarının Bingazi'ye gelişi (Atatürk, burada Tobruk Bölgesi komutanı Ethem Paşa'nın Kurmay Başkanı olarak göreve başlamıştır.)

19 Aralık 1911 Atatürk'ün Ethem Paşa'nın yerine Tobruk Bölgesi Komutanlığı'na getirilişi

30 Aralık 1911 Atatürk'ün Derne'ye gelişi ve Derne doğusundaki Şark Gönüllüleri Komutanlığı' nı üzerine alışı.

1911 Atatürk'ün, "Tâbiye Tatbikat Seyahatı" adlı kitabının Selânik'te yayımlanması (Bu küçük kitap, 5. Kolordu'nun 19-20 Nisan 1911 günleri yaptığı ve Atatürk'ün de kolağası rütbesiyle katıldığı bir askeri tatbikatın not ve krokilerinden oluşmuştur.)

12 Mart 1912 Atatürk'ün Deme Komutanlığı'na atanması

1912 Karadağ'ın harp ilânı ile Balkan Harbi'nin başlaması

24 Ekim 1912 Atatürk'ün Trablusgarp'tan İstanbul'a hareketi

25 Kasım 1912 Atatürk'ün Gelibolu'da bulunan Bahr i , Sefid (Akdeniz) Boğazı Kuvay ı Mürettebesi Komutanlığı Harekât Şubesi Müdürlüğü'ne atanması

1 Aralık 1912 Atatürk'ün İstanbul'dan Bolayır'a hareketi

1912 Atatürk'ün, General Litzmann'dan çevirdiği "Bölüğün Muharebe Talimi" adlı askerî eğitimle ilgili kitabın İstanbul'da yayımlanması

27 Ekim 1913 Atatürk'ün Sofya Ataşemiliterliğine atanması

20 Kasım 1913 Atatürk'ün Sofya'ya gelişi.

11 Ocak 1914 Atatürk'e, Sofya Ataşemiliterliğine ilâveten Belgrat ve Çetine Ataşemiliterliklerini de yürütme görevi verilmesi.

1 Mart 1914 Atatürk'ün yarbaylığa terfi edişi.

Mayıs 1914 Atatürk'ün, Nuri (Conker)'in "Zâbit ve Kumandan" adlı, konferanslardan oluşan eseri üzerine, onunla sohbet şeklinde "Zâbit ve Kumandanla Hasbihal" adlı kitabını yazması (Bu kitap, bir süre gecikme ile 1918 Aralık ayında İstanbul'da yayımlanmıştır.

1 Ağustos 1914 Almanya'nın Rusya'ya harp ilânı ile I. Dünya Savaşı'nın başlaması.

29 Ekim 1914 Osmanlı Devleti'nin, I. Dünya Savaşı'na girişi.

20 Ocak 1915 Atatürk'ün, Tekirdağ'da teşkil edilecek 19. Tümen Komutanlığı'na atanması.

2 Şubat 1915 Atatürk'ün Tekirdağ'a gelişi ve 19. Tümeni kurma çalışmalarına başlaması.

25 Şubat 1915 Tekirdağ'daki 19. Tümen Komutanlığı'nın Maydos (Eceabat)'a nakli ve Atatürk'ün 19. Tümen Komutanlığı üzerinde olmak üzere Maydos Bölgesi Komutanı olarak görevini sürdürmesi.

18 Mart 1915 Çanakkale Boğazı'nı geçmeye teşebbüs eden İngiliz donanmasının, ağır zayıflık vererek başarı kazanamaması.

23 Mart 1915 Gelibolu'da 5. Ordu'nun kurulması kararı ve komutanlığına Alman Generali Liman von Sanders'in atanması (26 Mart 1915 günü Gelibolu'ya gelmiştir.)

18 Nisan 1915 Atatürk'ün komutasındaki 19. Tümenin, 5. Ordu'nun genel ihtiyatını oluşturmak üzere Bigalı'ya gönderilişi.

25 Nisan 1915 Çanakkale'de İngilizlerin Seddülbahir ve Arıburnu bölgesinde çıkarma hareketine başlaması; Bigalı'dan gelen Atatürk komutasındaki 19. Tümen kuvvetlerinin taarruzu ile geri çekilmeye mecbur edilişi (Düşman çıkarması 26 ve 27 Nisan günleri de devam etmiş; ancak Atatürk komutasındaki askerlerimizin kahramanca savunması karşısında başarısız kalmıştır.)

1 Haziran 1915 Atatürk'ün albaylığa terfi edişi.

15 Temmuz 1915 Atatürk'e Harp Madalyası verilmesi.

6 Ağustos 1915 Düşmanın Çanakkale'de takviyeli kuvvetlerle yeni bir taarruzu (Bu taarruz, 7 Ağustos 1915 günü de devam etmiş, ancak Atatürk'ün aldığı önlemler sayesinde gelişme imkânı bulamamıştır.) Düşmanın akşam Anafartalar bölgesine asker çıkararak bu bölgeden de ilerleme girişimi.

8 Ağustos 1915 Atatürk'ün General Liman von Sanders' in emri ile "Anafartalar Grubu Komutanlığı"na getirilişi.

9 Ağustos 1915 Atatürk komutasındaki kuvvetlerin, Anafartalar bölgesinde düşmanın tekrar çıkarma yaptığı kıyılara itilmesi.

10 Ağustos 1915 Atatürk komutasındaki kuvvetlerin, Conkbayırı'nda İngilizlere taarruzu ve düşmanın ilerlemesine imkân verilmemesi (Bugünkü muharebeler esnasında Atatürk'ün kalbini hedef alan bir kurşun, göğüs cebindeki saate çarpıp geri döndüğünden, kendisi mutlak bir ölümden kurtuldu.)

1 Eylül 1915 Atatürk'e, Anafartalar Grubu Komutanlığı'ndaki üstün başarıları sebebiyle "Muharebe Gümüş Liyakat Madalyası" verilşi.

10 Aralık 1915 Atatürk'ün, "Anafartalar Grubu Komutanlığı"ndan istifası (Bu istifa, 5.Ordu Komutanı General Limon von Sanders tarafından kabul edilmemiş, kendisi izinli olarak İstanbul'a dönmüştür.)

19/20 Aralık 1915 İngilizlerin gece Çanakkale'yi tâhliye etmeleri.

17 Ocak 1916 Atatürk'e, "Anafartalar Grubu Komutanlığı"ndaki üstün başarıları sebebiyle "Muharebe Altın Liyakat Madalyası" verilşi.

27 Ocak 1916 Atatürk'ün, karargâhı Edirne'de bulunan 16. Kolordu Komutanlığı'na atanması (Edirne'deki bu kolordu, Kafkas Cephesinin önem kazanması üzerine bir süre sonra aynı adla Diyarbakır'a nakledilmiştir.)

11 Mart 1916 Atatürk'ün, Karargâhı Diyarbakır'a nakledilmesi kararlaştırılan 16. Kolordu Komutanlığına atanması (Başkomutan Vekili Enver Paşa, bugün Atatürk'e telgraf çekerek Kolordu Karargâhıyla Resülayn (Ceylanpınar) üzerinden hemen Diyarbakır'a hareket etmesini istemiştir.)

12 Mart 1916 Atatürk'ün, 16. Kolordu'nun Edirne'den Diyarbakır'a kaydırılması üzerine Edirne'den İstanbul'a hareketi.

16 Mart 1916 Atatürk'ün, Diyarbakır'daki görevine gitmek üzere İstanbul'dan ayrılışı.

26 Mart 1916 Atatürk'ün Diyarbakır'a gelerek 16. Kolordunun komutasını üzerine alması.

1 Nisan 1916 Atatürk'ün mirliva (tuğgeneral)'liğe terfi edişi.

Haziran 1916 16. Kolordu Karargâhı'nın Diyarbakır'dan Silvan'a nakledilmesi.

3 Ağustos 1916 Atatürk komutasındaki kuvvetlerin Bitlis ve Muş yönünde taarruza geçişi.

8 Ağustos 1916 Atatürk komutasındaki kuvvetlerin sabah Muş'u, akşam Bitlis'i düşman işgalinden kurtarışı.

13 Aralık 1916 Atatürk'ün, Ahmet İzzet Paşa'nın izinli olarak kısa bir süre İstanbul'a gitmesi üzerine vekâleten karargâhı Diyarbakır'da bulunan 2. Ordu Komutanlığı'na atanması.

16 Aralık 1916 Atatürk'ün, Silvan'dan hareketle Sekerat' ta 2. Ordu Karargâhı'na gelerek Komutan Vekilliği görevini üzerine alışı.

3 Ocak 1917 Atatürk'ün, Ahmet İzzet Paşa'nın izinden dönüşü üzerine Sekerat'ta 2. Ordu Komutan Vekilliği'nden ayrılarak Silvan'a dönüşü.

14 Şubat 1917 Atatürk'ün Hıcaz Kuvve i Seferiyesi Komutanlığı'na atanması.

21 Şubat 1917 Atatürk'ün Şam'a gitmek üzere Diyarbakır'dan ayrılışı.

5 Mart 1917 Atatürk'ün Şam'a gelişi ve Sina Cephesini teftişi.

5 Mart 1917 Atatürk'ün Diyarbakır'daki 2. Ordu'ya vekâleten Komutan atanması.

11 Mart 1917 Atatürk'ün 2. Ordu Komutan Vekili olarak Şam'dan Diyarbakır'a dönüşü

16 Mart 1917 Atatürk'ün 2. Orduya asaleten komutan atanması

14 Mayıs 1917 Atatürk'ün Muş'un ikinci defa düşman işgalinden kurtarışı (Muş, 8 Ağustos 1916 da kurtarılmış ise de 25 Ağustos 1916 da tekrar Rusların eline düşmüştü.)

5 Temmuz 1917 Atatürk'ün, General Falkenhein'in komutasındaki Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'na bağlı olarak Halep'te oluşturulması kararlaştırılan Yedinci Ordu Komutanlığı'na atanması.

Temmuz 1917 Atatürk'ün Diyarbakır'dan İstanbul'a hareketi (7.Ordu Karargâhı'nı oluşturmak üzere Başkomutan Vekili Enver Paşa tarafından İstanbul'a çağırılmıştır.)

Temmuz 1917 Atatürk'ün Diyarbakır'dan İstanbul'a gelişi

15 Ağustos 1917 Atatürk'ün İstanbul'dan Halep'e hareketi (7.Ordu Karargâhı Halep'in Aziziye mevkiinde idi.)

20 Eylül 1917 Atatürk'ün, Halep'ten genel durum değerlendirmesi ve General Falkenhein ile anlaşmazlığına dair Sadrazam ve Dahiliye Nazırı Talât Paşa ile Başkomutan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa'ya raporu

Ekim Başı 1917 Atatürk'ün, Yıldırım Orduları Komutanı General Falkenhein'le anlaşmazlık sonucu Yedinci Ordu Komutanlığı'ndan istifa edişi

9 Ekim 1917 Atatürk'ün tekrar Diyarbakır'da bulunan 2. Ordu Komutanlığı'na atanması (Atatürk, bu atamayı kabul etmediğinden işlem yürürlük kazanmamış, kendisi 2. Ordu Komutanı sıfatıyla izinli sayılarak Halep'ten İstanbul'a gelmiştir.)

Ekim Sonu 1917 Atatürk'ün, Halep'ten İstanbul'a dönüşü (9 ay kadar İstanbul'da kalmıştır.)

7 Kasım 1917 Atatürk'ün, İstanbul'da Genel Karargâhta görevlendirilmesi

15 Aralık 1917 Atatürk'ün, Veliht Vahdettin Efendi'nin maiyetinde Almanya'ya gitmek üzere İstanbul'dan ayrılışı

4 Ocak 1918 Atatürk'ün Almanya seyahatinden İstanbul'a dönüşü

13 Mayıs 1918 Atatürk'ün, böbrek rahatsızlığı sebebiyle tedavi için İstanbul'dan Viyana'ya hareketi (Viyana ve Karlsbat'ta 2,5 ay kadar tedavi görmüştür.)

4 Ağustos 1918 Atatürk'ün Viyana'dan İstanbul'a dönüşü

7 Ağustos 1918 Atatürk'ün, General Falkenhein'in yerine Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'na getirilmiş olan General Liman von Sanders'in emrindeki 7. Ordu'ya tekrar komutan atanması

15 Ağustos 1918 Atatürk'ün, ikinci defa atandığı 7. Ordu Komutanlığı görevine başlamak üzere İstanbul'dan Halep'e gelişi (Halep'te bir gün kaldıktan sonra 7. Ordu Karargâhı'nın bulunduğu Nablus'a gitmiştir.)

19 Eylül 1918 İngilizlerin Halep Cephesi'nde büyük kuvvetlerle taarruza başlaması (Bu İngiliz taarruzu karşısında 8. Ordu Cephesi'nin yenilmesi üzerine 4. ve 7. Ordular da çekilme mecburiyetinde kalmışlardı. Atatürk komutasındaki 7. Ordu birlikleri düzenini ve savaş kudretini bozmadan Riyad'a, oradan da Halep'e çekildi.)

26 Ekim 1918 Atatürk komutasındaki 7. Ordu kuvvetlerinin tekrar taarruza geçen düşman kuvvetlerini Halep'in kuzeyinde durdurması ve düşmanın bu hattı geçmesine imkân verilmemesi

30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesi'nin imzalanması

31 Ekim 1918 Atatürk'ün 7.Ordu Komutanlığı da üzerinde kalmak üzere Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'na atanması ve Katma'dan Adana'ya gelerek General Liman von Sanders'den komutanlık görevini devralması

7 Kasım 1918 Yıldırım Orduları Grubu ve 7.Ordu Komutanlıklarının kaldırılması ve Atatürk'ün Ordu Kumandanı sıfatıyla Harbiye Nezareti emrine verilmesi

10 Kasım 1918 Atatürk'ün Adana'dan trenle İstanbul'a hareketi

13 Kasım 1918 Atatürk'ün, Adana'dan İstanbul'a gelişi

Aralık 1918 Atatürk'ün, 1914 yılı Mayıs'ında yazdığı "Zâbit ve Kumandan İle Hasbihal" adlı kitabının İstanbul'da yayımlanması

30 Nisan 1919 Atatürk'ün 9.Ordu Kıtaaı Müfettişliği'ne atanması

16 Mayıs 1919 Atatürk'ün Anadolu'ya geçmek üzere Bandırma Vapuru ile İstanbul'dan ayrılışı

19 Mayıs 1919 Atatürk'ün sabah Samsun'a çıkışı.

22 Mayıs 1919 Atatürk'ün Samsun'dan Sadarete raporu:"... Millet yekvücut olup hakimiyet esasını, Türklük duygusunu hedef kabul etmiştir."

21 Haziran 1919 Atatürk'ün İstanbul'da bulunan bazı tanınmış kimselere Amasya'dan mektup göndererek Millî Mücadele'ye davet etmesi:"Artık İstanbul Anadolu'ya hâkim değil, tâbi olmak mecburiyetindedir." "Size teveccüh eden fedakârlık pek büyüktür" "Millî gaye elde edilinceye kadar âcizleri Anadolu'dan ve milletin sinelerinden ayrılmayacağım ve bu noktada nihayete kadar bir millet ferdi gibi çalışacağımı millete karşı mukaddesatım namına söz verdim ve hiç bir kuvvet bu millî karara mâni olamayacaktır."

22 Haziran 1919 Atatürk'ün Amasya'dan Anadolu'da mülkî ve askerî makamlara genelgesi: "Vatanın tamamıyeti, milletin bağımsızlığı tehlikededir. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır."

3 Temmuz 1919 Atatürk'ün Erzurum'a gelişi, halk ve asker tarafından sevgi gösterileriyle karşılanması.

8/9 Temmuz 1919 Atatürk'ün resmî vazifesiyle beraber askerlik mesleğinden istifası.

9 Temmuz 1919 Atatürk'ün resmî vazifesiyle beraber askerlik mesleğinden istifasını ordu'ya, vilâyetlere ve millete duyurması: "... Bundan sonra mukaddes millî gayemiz için her türlü fedakârlıklâ çalışmak üzere sine i millette bir ferd i mücahit suretiyle bulunmakta olduğumu tamimen arz ve ilân eylerim.

14 Temmuz 1919 Atatürk'ün askerlikten istifası ve Erzurum Müdafaa i Hukuk Cemiyeti'nin başına geçişinin Erzurum'da yayımlanan Albayrak Gazetesinde halka ilânı: "... Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin istifanamesi bir azim ve iman vesikasıdır. Millette, henüz eski kanın sönmemiş olduğunu gösterir muazzam delildir. Anafartalar'da, millî şerefi, tarihin bugünkü nesilden beklemekte olduğu mukaddes vazifeyi yükselten ve yücelten bu muhterem Kumandanı bugünde Millî Mücadele'nin başında görmek mesut bir görüntüdür."

23 Temmuz 1919 Erzurum Kongresi'nin açılışı ve Atatürk'ün Kongre'ye Başkan seçilmesi (Kongre 7 Ağustos 1919'da son bulmuştur.)

7 Ağustos 1919 Erzurum Kongresi'nin Heyet i Temsiliye seçimini takiben Atatürk'ün kısa bir konuşmasıyla son bulması: "Milletimizin kurtuluş ümidi ile çırpındığı en heyecanlı bir zamanda fedakâr muhterem heyetiniz her türlü eziyetlere katlanarak burada, Erzurum'da toplandı. Hassas ve necip bir ruh ve pek sağlam bir iman ile vatan ve milletimizin kurtuluşuna ait esaslı kararlar aldı. Bilhassa bütün cihana karşı milletimizin mevcudiyetini ve birliğini gösterdi. Tarih bu kongremizi şüphesiz ender ve büyük bir eser olarak kaydedecektir." Atatürk'ün Heyet i Temsiliye Reisliği'ne seçilmesi.

9 Ağustos 1919 Atatürk'ün, askerlik mesleğinden ihracına, haiz olduğu nişanların alınmasına ve fahrî yaverlik rütbesinin kaldırılmasına dair irade i seniye çıkması.

2 Eylül 1919 Atatürk'ün Sivas'a gelişi, büyük tezahüratla karşılanması.

4 Eylül 1919 Sivas Kongresi'nin açılışı ve Atatürk'ün Kongre'ye Başkan seçilmesi. (Kongre 11 Eylül 1919'da son bulmuştur.)

11 Eylül 1919 Anadolu ve Rumeli Müdafaa i Hukuk Cemiyeti'nin resmen kuruluşu.

7 Ekim 1919 Atatürk'ün Heyet i Temsiliye adına millete beyannamesi: "En ağır tarihî şartlar altında bile millî vakarından ve herkesin hukukuna riayetleki mazisinden gelen hasletlerinden zerre kadar ayrılmamış olan milletimizin bundan sonra da aynı tarz ve harekette sabit kalacağından ve bu suretle bu mübarek topraklara sahip olma lîyakat i medeniyesini bütün cihana tasdik ettireceğinde şüphe yoktur."

20 Ekim 1919 Atatürk'ün, Rauf ve Bekir Sami Beylerle beraber Amasya'da İstanbul Hükûmeti'nin Bahriye Nazırı Salih Paşa ile görüşmelere başlaması (Amasya Mülâkatı).

7 Kasım 1919 Atatürk'ün İstanbul'da toplanması kararlaştırılan Meclis i Mebusan'a Erzurum'dan milletvekili seçilmesi.

27 Aralık 1919 Atatürk'ün Ankara'ya gelişi ve büyük törenle karşılanması. (Atatürk şehre girdikten sonra Vali odasında bir müddet istirahat ederek çay içmişler, daha sonra Kolordu'yu ziyaretle buradan kendisine ve arkadaşlarına tahsis edilen Ziraat Mektebi'ne gelmişlerdir.) Atatürk'ün bütün teşkilâta, Ankara'ya geldiğini ve Heyet i Temsiliye Merkezi'nin Ankara olduğunu bildiren telgrafı.

12 Ocak 1920 İstanbul'da son "Osmanlı Meclis i Mebusanı"nın açılması (İstanbul'un işgali üzerine 18 Mart 1920 günü son toplantısını yaparak çalışmalarına ara verme kararı almış, 11 Nisan 1920'de Padişah iradesi feshedilmiştir.)

28 Ocak 1920 Osmanlı Meclis i Mebusanı'nın gizli toplantısında Misak ı Millî'nin kabulü.

17 Şubat 1920 Osmanlı Meclis i Mebusanı'nda Misak ı Millî'nin yabancı parlamentolara ve basına bildirilme kararı.

16 Mart 1920 İtilâf Devletleri tarafından İstanbul'un fiilen işgali. Atatürk'ün İstanbul'un işgali nedeniyle millete beyannamesi: "... Bugün, İstanbul'u zorla işgal etmek suretiyle Osmanlı Devleti'nin yediyüz senelik hayat ve hâkimiyetine son verildi. Yani bugün Türk milleti, medenî kabiliyetinin, hayat ve istiklâl hakkının ve bütün istikbalinin müdafaasına davet edildi."

19 Mart 1920 Atatürk'ün Ankara'da bir Meclis toplanması yolunda acele seçim yapılması için vilâyetlere, livalara ve kolordu komutanlarına genelgesi: "Ankara'da fevkalâde yetkiye malik bir Meclis, millet işlerini yönetmek ve denetlemek üzere toplanacaktır."

10 Nisan 1920 Şeyhülislâm Dürrizade Abdullah'ın Anadolu'daki millî kuvvetleri kâfir ilân eden ve katlinin gerekli olacağını (!) bildiren fetvası.

16 Nisan 1920 Ankara Müftüsü Rifat Efendi'nin, Şeyhülislâm Dürrizade Abdullah'ın fetvasının dinen geçerli olamayacağını ilân eden fetvası.

23 Nisan 1920 Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılması.

24 Nisan 1920 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na seçilmesi ve teşekkür konuşması: "... Gerek askerî gerekse siyasî hayatımın bütün dönem ve safhalarını işgal eden mücadelelerimde daima hareket kuralım, millî iradeye dayanarak milletin ve vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümek olmuştur."

11 Mayıs 1920 Atatürk'ün İstanbul'da Divan-ı Harp tarafından idama mahkûm edilmesi.

24 Mayıs 1920 Atatürk hakkında 11 Mayıs 1920 tarihli idam kararının Padişah tarafından tasdiki.

8 Temmuz 1920 Atatürk'ün Meclis'te konuşması: "Efendiler; memleketimizin ellide biri değil heyet i umumiyesi tahrip edilse, heyet i umumiyesi ateşler içinde bırakılsa, biz bu toprakların üstünde bir tepeye çıkacağız ve oradan müdafaa ile meşgul olacağız!"

10 Ağustos 1920 İstanbul Hükûmeti ile İtilâf Devletleri arasında "Sevr Antlaşması"nın imzalanması.

2/3 Aralık 1920 Ermenilerle "Gümrü Antlaşması"nın imzalanması.

5 Aralık 1920 Atatürk'ün Bilecik'te Ahmet İzzet Paşa başkanlığındaki İstanbul Heyeti ile görüşmesi (Bilecik mülakatı)

10 Ocak 1921 Birinci İnönü Zaferi

11 Ocak 1921 Atatürk'ün I. İnönü Zaferi münasebetiyle Batı Cephesi Komutanı İsmet (İnönü) Bey'e tebrik telgrafı: "... Bu muvaffakiyetin mukaddes topraklarımızı düşman istilâsından kâmilten kurtaracak olan kesin zafere bir hayırlı başlangıç olmasını Allah'tan diler ve bu tebrikâtın umum Batı Ordusu er ve subaylarına iletilmesini rica ederim."

1 Nisan 1921 İkinci İnönü Zaferi. Atatürk'ün Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya cevap telgrafı: "... Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin ters talihini de yendiniz. İstilâ altındaki bedbaht topraklarımızla beraber bütün vatan, bugün en uzak köşelerine kadar zaferinizi kutluyor. Düşmanın istilâ hırsı, azim ve hamiyetinizin yalçın kayalarına başını çarparak hurdahaş oldu!"

10 Mayıs 1921 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-ı Hukuk Grubu" Başkanı oluşu.

16 Temmuz 1921 Atatürk'ün Ankara'da toplanan ve 21 Temmuz 1921'e kadar çalışmalarına devam eden Maarif Kongresi'ni açış konuşması: "... Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara bilhassa meycudiyeti ile, hakkı ile, birliği ile çelişen bilûmum yabancı unsurlarla mücadele lüzumunu ve milli düşünceleri tam bir imanla her mukabil fikre karşı şiddetle ve fedakârâne müdafaa zarureti telkin edilmelidir."

18 Temmuz 1921 Atatürk'ün Ankara'dan, Karacahisar'daki Batı Cephesi Karargâhı'na gelişi. Atatürk'ün Batı Cephesi Karargâhı'nda İsmet Paşa'ya direktifi: "Orduyu; Eskişehir'in kuzey ve güneyinde topladıktan sonra, düşman ordusuyla araya büyük bir mesafe koymak lâzımdır ki, ordunun tanzim, tensik ve takviyesi mümkün olabilsin. Bunun için Sakarya doğusuna kadar çekilmek caizdir."

5 Ağustos 1921 Atatürk'e geniş yetkiler ve üç ay süre ile Başkomutanlık tevcih eden Kanunun kabulü. : Atatürk'ün Başkomutan oluşundan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde konuşması: "... Efendiler, zavallı milletimizi esir etmek isteyen düşmanları, Allah'ın yardımına behemehal mağlup edeceğimize dair olan emniyet ve itimadım bir dakika olsun sarsılmamıştır. Bu dakikada bu kesin inancımı yüksek heyetinize karşı, bütün millete karşı ve bütün âleme karşı ilân ederim."

23 Ağustos 1921 Yunan Ordusu'nun taarruzu ve Sakarya Meydan Muharebesi'nin başlaması (22 gün 22 gece devam etmiştir.)

26 Ağustos 1921 Başkomutan Atatürk'ün emri: "Hatt ı müdafaa yoktur, sath ı müdafaa vardır. O satih bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz."

13 Eylül 1921 Sakarya Meydan Muharebesi'nin sonuçlanması ve düşmanın Sakarya nehrinin doğusunda imha ile zaferin kazanılması.

19 Eylül 1921 Başkomutan Atatürk'ün "Sâkarya Muharebesi" hakkında Büyük Millet Meclisi'nde konuşması: "Efendiler! Türkiye Büyük Millet Meclisi ordusunun Sakarya'da kazanmış olduğu meydan muharebesi pek büyük bir meydan muharebesidir. Harb tarihinde misli belki olmayan bir meydan muharebesidir." Başkomutan Atatürk'e Büyük Millet Meclisi tarafından kanunla Müşir (Mareşal) rütbesi ve "Gazi" unvanı verilisi.

13 Ekim 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Kafkas Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan) arasında "Kars Antlaşması"nın imzalanması.

20 Ekim 1921 Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Fransa Hükûmeti. arasında "Ankara Antlaşması"nın imzalanması.

31 Ekim 1921 "Atatürk'ün Başkomutanlık süresinin 5 Kasım 1921'den itibaren 3 ay daha uzatılmasına dair Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabulü."

14 Ocak 1922 Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'ın ölümü.

4 Şubat 1922 Atatürk'ün Başkomutanlık süresinin 5 Şubat 1922 tarihinden itibaren ikinci defa üç ay uzatılmasına dair Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabulü..

1 Mart 1922 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisini açış konuşması: "... Efendiler! Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Türkiye ve Türkiye halkının beka ve istiklâlini temine çalışıyor. Çünkü Türkiye'nin asıl sahibi, meşru ve gerçek sahibi olan Türkiye halkının kat'i arzu ve iradesi bu yoldadır."

6 Mayıs 1922 Atatürk'ün Başkomutanlık süresinin 5 Mayıs 1922 tarihinden itibaren üçüncü defa üç ay uzatılması hakkında Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabulü.

26 Ağustos 1922 Büyük Taarruz'un, Kocatepe'den sabah saat 5.30'da topçularımızın ateşiyle başlaması.

30 Ağustos 1922 Yunan ordusunun tamamen sarılması ve imha edilmesi suretiyle "Dumlupınar (Başkomutan) Meydan Muharebesi"nin kazanılması.

1 Eylül 1922 Başkomutan Atatürk'ün orduya beyannamesi: "... Bütün arkadaşlarımın Anadolu'da daha başka meydan muharebeleri verileceğini gözönüne alarak ilerlemesini ve herkesin fikrî güçlerini ve kahramanlık ve vatanseverlik kaynaklarını yarışircasına göstermeye devam etmesini isterim. Ordular; İlk Hedefiniz Akdenizdir, İleri!"

9 Eylül 1922 Başkomutan Atatürk'ün kuvvetlerimizin İzmir'e giriş haberi üzerine ordulara mesajı: "İlk verdiğim Akdeniz hedefine varmakta orduların gösterdiği gayret ve fedâkarlığı hürmet ve takdirle anarım."

10 Eylül 1922 Atatürk'ün Büyük Zaferi takiben İzmir'e gelişi.

4 Ekim 1922 Başkomutan Atatürk'ün 26 Ağustos Taarruzu, 30 Ağustos ve 9 Eylül Zaferleri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde uzun beyanatı: "... Bu Anadolu Zaferi tarih arasında bir millet tarafından tamamen benimsenen bir fikrin ne kadar kadir ve ne zinde bir kuvvet olduğunun en güzel misali olarak kalacaktır."

11 Ekim 1922 Mudanya Mütarekesi'nin imzalanması.

1 Kasım 1922 Hilâfet ve Saltanat'ın birbirinden ayrılarak Saltanat'ın kaldırılması kararı.

29 Ocak 1923 Atatürk'ün İzmir'de Lâtife (Uşaklıgil) Hanım'la evlenişi (5 Ağustos 1925'de ayrılmıştır.)

1 Mart 1923 Atatürk'ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "... Misak ı Millî, vatanın haricî düşman karşısındaki vaziyet ve mevkiini tesbit eden miikaddes bir kural olduğu gibi 1 Kasım 1922 kararı da milletimiz için dahilî ve daimî bir düşman olan ferdî saltanata ve onun temsil ettiği meşum bir idare şekline tevcih edilmiş mukaddes bir silâhtir."

8 Nisan 1923 Atatürk'ün, Anadolu ve Rumeli Müdafaa ı Hukuk Cemiyeti Başkanı olarak milletvekili seçimi münasebetiyle millete, 9 umdeyi içine alan beyannamesi.

24 Temmuz 1923 Lozan Antlaşması'nın imzalanması (Atatürk der ki: "Lozan Barış Antlaşması'nın ihtiva ettiği esasları, diğer barış teklifleriyle daha fazla mukayeseye mahal olmadığı fikrindeyim. Bu antlaşma, Türk milleti aleyhine, asırlardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması'yla ikmal edildiği zannedilmiş, büyük bir suikastin yıkılışını ifade eder bir vesikadır. Osmanlı Devrine ait tarihte örneği bulunmayan bir siyasî zafer eseridir.") Atatürk'ün, Lozan Antlaşması'nın imzalanması üzerine İsmet Paşa'ya tebrik telgrafı: "Memlekete bir dizi faydalı hizmetlerden ibaret olan ömrünüzü bu defa da tarihî bir muvaffakiyetle taçlandırdınız."

13 Ağustos 1923 Atatürk'ün tekrar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na seçilmesi. Atatürk'ün, İkinci Devre Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "...Memleketimizi mâmur ve halkımızı mesut ve müreffeh edeceğiz. Ümidimiz, azmimiz ve bilhassa milletimizin ve Meclis Alinizin göstereceği vahdet ve tesanüt ilerleme ve uygarlık yolundaki çalışmamızda elbette muvaffakiyetin kefil olacaktır.

11 Eylül 1923 "Halk Fırkası"nın kuruluşu ve Atatürk'ün Halk Fırkası Genel Başkanlığı'na seçilmesi.

10 Ekim 1923 Ankara'nın başkent oluşu.

29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilânı ve Atatürk'ün Cumhurbaşkanlığı'na seçilmesi.

30 Ekim 1923 Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kabinesi'nin İsmet Paşa tarafından kurulması.

21 Kasım 1923 Atatürk'e Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı ile yeşil kırmızı şeritli İstiklâl Madalyası verilmesi.

1 Mart 1924 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "İslâm dinini, asırlardan beri alışlageldiği veçhile bir siyaset vasıtası mevkiinden uzaklaştırmak ve yüceltmek gerekli olduğu gerçeğini görüyoruz. Mukaddes ve tanrısal inançlarımızı ve vicdanî değerlerimizi, karanlık ve kararsız olan ve, her türlü menfaat ve ihtiraslara görünüş sahnesi olan siyasiyattan ve siyasetin bütün kısımlarından bir an evvel ve katî şekilde kurtarmak milletin dünyevî ve uhrevî saadetine emrettiği bir zarurettir. Ancak bu suretle İslâm dininin yüksekliği belirir."

3 Mart 1924 Tevhid i Tedrisat (Öğretimin Birleştirilmesi) Kanunu'nun kabulü. Hilâfetin kaldırılması.

30 Ağustos 1924 Atatürk'ün Dumlupınar'da "Meçhul Asker Abidesi"nin temelini atması ve törende konuşması: " ... Hiç şüphe etmemelidir ki yeni Türk Devleti'nin, genç Türk Cumhuriyeti'nin temeli burada sağlamlaştırıldı. Ebedî hayatı burada taçlandırıldı. . . Bu âbide Türk vatanına göz dikeceklerle, Türkün 30 Ağustos günündeki ateşini, süngüsünü, hücumunu, kudret ve iradesindeki şiddeti hatırlatacaktır."

1 Kasım 1924 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "Hiç şüphe etmemelidir ki, Anadolu ortasında sür'atle meydana getirilecek yeni ve mamur bir Ankara, asırlarca ihmal edilen Türk vatanı için başlıbaşına bir medeniyet merkezi, Türk Devleti için pek mühim bir dayanak olacaktır."

17 Kasım 1924 Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşu (2 Haziran 1925'de Bakanlar Kurulu kararı ile feshedilmiştir.)

17 Şubat 1925 Âşar'ın kaldırılmasına dair Kanun'un kabulü.

5 Ağustos 1925 Atatürk'ün, Lâtife (Uşaklıgil) Hanım'dan ayrılışı.

23 Ağustos 1925 Atatürk'ün Kastamonu'ya gelişi.

27 Ağustos 1925 Atatürk'ün İnebolu'da elinde panama şapkası ile "ünlü şapka nutku"nu söylemesi: ". . . Bunu açık söylemek isterim. Bu serpuşun ismine şapka denir. İşte şapkamız"

1 Kasım 1925 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "Cumhuriyet devrinin kendi zihniyet ve ahlakıyla donanmış basınına yine ancak Cumhuriyetin kendisi yetiştirir."

5 Kasım 1925 Ankara Hukuk Fakültesi'nin açılışı ve Atatürk'ün konuşması: "Cumhuriyetin güç ve dayanağı olacak bu büyük müessesenin açılışında hissettiğim saadeti hiçbir teşebbüste duymadım ve bunu izhar ve ifade etmekle memnunum."

25 Kasım 1925 Şapkâ giyilmesi hakkında Kanun'un kabulü.

30 Kasım 1925 Tekke ve zaviyeler ile türbelerin kapatılmasına ve türbedarlıklar ile bir takım ünvanların kaldırılmasına dair Kanun'un kabulü.

26 Aralık 1925 Milletlerarası saat ve takvim hakkındaki Kanunların kabulü.

17 Şubat 1926 Türk Medenî Kanun'un kabulü.

22 Nisan 1926 Borçlar Kanunu'nun kabulü.

29 Mayıs 1926 Türk Ticaret Kanunu'nun kabulü.

14 Haziran 1926 Atatürk'e İzmir'de hazırlanan suikast girişiminin meydana çıkarılması.

18 Haziran 1926 Atatürk'ün İzmir suikast girişimi hakkında Anadolu Ajansı'na demeci: ". . Alçak teşebbüs benim şahsımdan ziyade mukaddes Cumhuriyetimize ve onun istinat ettiği yüksek prensiplerimize müteveccih bulunduğuna şüphe yoktur.. Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet pâyidar kalacaktır."

1 Kasım 1926 Atatürk'ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "... Bu büyük millet, arzu ve istidadının yöneldiği istikametleri görmeye çalışan ve görebilen evlâdını daima takdir ve himaye etmiştir."

30 Haziran 1927 Atatürk'ün askerlikten emekliye ayrılışı.

1 Temmuz 1927 Atatürk'ün, Kurtuluş'tan sonra İstanbul'a ilk gelişi ve coşkun şekilde karşılanması.

15 Ekim 1927 Cumhuriyet Halk Partisi "II. Büyük Kongresi"nin Ankara'da toplanması ve Atatürk'ün 36 saat 33 dakika süren Büyük Nutku'nu okumaya başlaması.

20 Ekim 1927 Atatürk'ün Parti Kongresi'nde okuduğu Büyük Nutku'nu bitirışı: ". . Bugün ulaştığımız netice, asırlardan beri çekilen millî felâketlerin doğurduğu uyanıklığın ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların karşılığıdır. Bu neticeyi, Türk gençliğine emanet ediyorum. Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. . . Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asıl kanda mevcuttur!"

1 Kasım 1927 Atatürk'ün ikinci defa Cumhurbaşkanlığına seçilmesi. Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde açış konuşması: "...Büyük Millet Meclisi, Türk milletinin asırlar süren arayışlarının özü ve onun bizzat kendisini idare etmek şuurunun canlı timsalidir. Türk milleti, mukadderatını Büyük Millet Meclisi'nin kifayetli ve vatanperver eline bıraktığı günden itibaren karanlıkları sıyrıp kaldırmış ve ümitleri boğan felâketlerden milletin gözlerini kamaştıran güneşler ve zaferler çıkarmıştır."

10 Nisan 1928 Lâikliğe giden önemli Anayasa değişikliklerinin yapılması (Bu değişikliklerle, Anayasanın ikinci maddesindeki "Türkiye Devleti'nin dini, din i İslâm'dır" fıkrası ile 26. maddede mevcut "ahkâm ı şeriye'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütüleceğini" belirten cümle kaldırılmış, ayrıca milletvekillerinin ve Cumhurbaşkanının yaptıkları yeminler de değiştirilerek namus üzerine ant içilmesi şekli kabul edilmiştir.)

20 Mayıs 1928 Milletlerarası rakamların kabulüne dair Kanun.

10 Ağustos 1928 Atatürk'ün, İstanbul Sarayburnu Parkında yeni harfler hakkında konuşması: "...Bizim ahenktar, zengin dilimiz yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulundurarak, anlaşılmayan ve anlayamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak, bunu anlamak mecburiyetindesiniz."

1 Kasım 1928 Yeni Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkında Kanun'un kabulü.

1 Kasım 1928 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "Büyük Millet Meclisi'nin kararıyla Türk harflerinin katıyet ve kanuniyet kazanması, bu memleketin yükselme mücadelesinde başlı başına bir geçit olacaktır."

8 Kasım 1928 Atatürk'ün Millet Mektepleri'nin Genel Başkanlığı'nı ve Başöğretmenliği'ni kabul etmeleri.

1 Ocak 1929 Yeni harfleri ve bu harflerle yazıyı halka öğretmek üzere "Millet Mektepleri"nin açılması.

1 Kasım 1929 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: ". . . Meclisimizin en büyük eseri olan Türk harfleri, memleketin umumî hayatına tamamen tatbik olunmuştur. İlk müşkülât, milletin, ölkü kuvveti ve uygarlığa olan sevgisi sayesinde kolaylıkla yenilmiştir."

3 Nisan 1930 Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakkı tanıyan yeni Belediye Kanunu'nun kabulü.

11 Ağustos 1930 Atatürk'ün yeni bir parti kurulması isteği hakkında Fethi (Okyar) Bey'in mektubuna cevabı: "Görüyorum ki lâik cumhuriyet esasında beraberiz. Zaten benim siyasî hayatta bir taraflı olarak daima aradığım ve arayacağım temel budur. Binaenaleyh Büyük Meclis'te aynı temele istinat eden yeni bir partinin fâaliyete geçerek millet işlerini serbest tartışmasını, Cumhuriyetin esaslarından sayarım."

12 Ağustos 1930 Fethi (Okyar) başkanlığında "Serbest Cumhuriyet Fırkası"nın kuruluşu (Parti, 17 Kasım 1930'da kendisini feshetmiştir.)

1 Kasım 1930 Cumhurbaşkanı Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: ".... Geçen senenin önemli olaylarından biri de Sivas'a demiryolunun ulaşmasıdır. Bu kadar müşkülât içinde vatani bir misli daha genişletmeye ve kuvvetlendirmeye medar olan bu eserin gelecek Türk milleti tarafından şükranla yâdolunacağına eminim."

28 Aralık 1930 Kubilây'ın şehit düşmesi nedeniyle Atatürk'ün, orduya başsağlığı mektubu: ".... Büyük ordunun kahraman genç subayı ve Cumhuriyetin mefkûreci öğretmen heyetinin kıymetli uzvu Kubilây'ın temiz kanı ile Cumhuriyet hayatini tazelemiş ve kuvvetlendirmiş olacaktır."

12 Nisan 1931 Atatürk'ün direktifiyle "Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti"nin kuruluşu (Daha sonra "Türk Tarih Kurumu" adını almıştır.)

4 Mayıs 1931 Atatürk'ün üçüncü defa Cumhurbaşkanlığına seçilmesi.

10 Mayıs 1931 Cumhuriyet Halk Partisi Üçüncü Büyük Kongresi'nin toplanışı ve Atatürk'ün konuşması: "... Millet için ve milletçe yapılan işlerin hâtırası her türlü hâtıraların üstünde tutulmazsa millî tarih kavramının kıymetini takdir etmek mümkün olamaz."

1 Kasım 1931 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: ". . . Türkiye'nin güvenliğini gaye tutan, hiçbir milletin aleyhinde olmayan bir barış istikameti, bizim daima kuralımız olacaktır."

19 Şubat 1932 Halkevlerinin açılması.

12 Temmuz 1932 Atatürk'ün direktifiyle "Türk Dili Tetkik Cemiyeti"nin kuruluşu (Daha sonra "Türk Dil Kurumu" adını almıştır.)

1 Kasım 1932 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "... Millî kültürün her çığırda açılarak yükselmesini Türkiye Cumhuriyeti'nin temel dileği olarak temin edeceğiz."

31 Mayıs 1933 İstanbul Darülfünunu'nun kapatılmasına Millî Eğitim Bakanlığı'na yeni bir üniversite kurulmasına dair Kanun'un kabulü (Bu kanunla İstanbul darülfünunu kapatılmış, 18 Kasım 1933 günü İstanbul Üniversitesi öğretime açılmıştır.)

29 Ekim 1933 Atatürk'ün, Cumhuriyetin 10. Yıldönümü nedeniyle Türk milletine ünlü söylevi: ". . Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir. ... Asla şüphem yoktur ki Türklüğün unutulmuş büyük medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti bundan sonraki inkişafıyla âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır... Ne mutlu Türküm diyene!"

1 Kasım 1933 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: ".... Geçen on sene, gelecek devirler için bir başlangıçtan başka bir şey değildir. Bununla beraber, eski devirlerin tarihi karşısında, Cumhuriyetin bu on senesi, eşi görülmejen bir diriliş ve göz kamaştırıcı bir ileri atılış âbidesidir."

20 Kasım 1933 Atatürk'ün İstanbul Üniversitesi'nin öğretime açılması münasebetiyle kendisine çekilen saygı ve bağlılık telgrafına cevabı: "İstanbul Üniversitesi'nin açılmasından çok sevinç duydum. Bu yüksek ilim ocağında kıymetli profesörlerin elinde Türk çocuğunun müstesna zekâ ve eşsiz kabiliyetinin çok büyük inkişafına mazhar olacağından eminim."

21 Haziran 1934 Soyadı Kanunu'nun kabulü.

1 Kasım 1934 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: ". . Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir."

24 Kasım 1934 Kendisine "Atatürk" soyadı verildiğine dair Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabulü.

26 Kasım 1934 Efendi, Bey, Paşa, Hazretleri v.b. lâkap ve unvanların kaldırıldığına dair Kanun'un kabulü.

3 Aralık 1934 Bazı kisvelerin giyilemeyeceğine dair Kanun'un kabulü (Bu kanunla din adamlarının hangi din ve mezhebe mensup olurlarsa olsunlar mabet ve âyinler haricinde ruhanî kisve taşımaları yasaklanmıştır.)

5 Aralık 1934 Türk kadınlarına milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanıyan Anayasâ değişikliği.

1 Mart 1935 Atatürk'ün dördüncü defa Cumhurbaşkanı seçilmesi.

9 Mayıs 1935 Cumhuriyet Halk Partisi IV. Büyük Kurultayı'nın Ankara'da Atatürk'ün konuşmasıyla açılışı: "Uçurum kenarında yıkık bir ülke.. türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar.. yıllarca süren savaş... ondan sonra, içerde ve dışarda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet ve bunları başarmak için arsız, devrimler... İşte Türk genel devrimi'nin bir kısa ifadesi" (Kurultay 16 Mayıs 1935 de kapanmıştır.)

1 Kasım 1935 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: " .. Olaylar Türk milletine iki önemli kuralı yeniden hatırlatıyor: Yurdumuzu ve haklarımızı müdafaa edecek kuvvette olmak.. Barışı koruyacak uluslararası çalışma birliğine önem vermek.."

9 Ocak 1936 Ankara'da "Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi"nin açılışı.

20 Temmuz 1936 Boğazların Türk Hükûmeti'nin hâkimiyetine geçişini sağlayan "Montreux Antlaşması"nın imzalanması.

1 Kasım 1936 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "... Cumhuriyet, yeni ve sağlam esaslarıyla Türk milletini emin ve metin bir gelecek yoluna koyduğu kadar, asıl fikirlerde ve ruhlarda yarattığı güvenlik itibarıyla büsbütün yeni bir hayatın müjdecisi olmuştur."

27 Ocak 1937 Cenevre'de Milletler Cemiyeti toplantısında Hatay'ın bağımsızlığının kabul edilmesi (Bu durum, 29 Mayıs 1937'de Cenevre'de toplanan Milletler Cemiyeti Konseyi'nde de Hatay Anayasasıyla beraber onaylanmış, bağımsızlık rejimi 29 Kasım 1937 günü yürürlüğe girmiştir. 2 Eylül 1938'de Hatay Millet Meclisi açılarak Devlet Başkanlığı'na Tayfur Sökmen seçilmiştir. Devletin adı "Hatay devleti" olarak kabul edilmiş, 23 Haziran 1939'da Türkiye ile Fransa arasında yapılan antlaşma ile de Türkiye'ye bırakılmış, 7 Temmuz 1939 tarih ve 3711 sayılı Kanun'la yeni Hatay ili kurulmuştur.)

11 Haziran 1937 Atatürk'ün bütün çiftliklerini ve mallarını millete bağışlaması.

9 Temmuz 1937 Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında Sadabat Paktı'nın imzalanması.

1 Kasım 1937 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşması: "... Milletimizin lâıyk olduğu yüksek uygarlık ve refah seviyesine varmasını alıkoyabilecek hiçbir engel düşünmeğe yer bırakılmadığını ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle bahtiyarım."

30 Mart 1938 Fransa'dan davet edilen Prof.Dr. Fissenger'in Atatürk'ü muayenesini takiben Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'nin Atatürk'ün hastalığı hakkında ilk resmî tebliğ yayımlaması (Bu tebliğ'de Fissenger'in muayenesi sonucu Atatürk'ün sıhhatinde endişe verici bir durum olmadığının tesbit edildiği ve kendisine 1,5 ay kadar istirahat tavsiyesinin kâfi görüldüğü belirtilmiştir.)

20 Mayıs 1938 Atatürk'ün Ankara'dan Mersin'e gelişi; askerî birliklerin geçit resmini izlemesi.

24 Mayıs 1938 Atatürk'ün Mersin'den Adana'ya gelişi, Atatürk Parkı önünde askerî birliklerin geçit resmini izlemesi.

26 Mayıs 1938 Atatürk'ün son olarak Ankara'dan İstanbul'a gidişi (Ölüm tarihine kadar İstanbul'da kalmıştır.)

5 Eylül 1938 Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'nda elyazısıyla vasiyetini yazması (Vasiyetname 6 Ekim 1938 günü Dolmabahçe Sarayı'na çağırılan İstanbul Altıncı Noterine Atatürk tarafından teslim edilmiştir. Vasiyetnamenin açılışı: 28 Kasım 1938)

29 Ekim 1938 Atatürk'ün, Cumhuriyetin 15. Yıldönümü nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Ordusuna mesajı: "... Türk vatanının ve Türklük camiasının şan ve şerefini, dahilî ve haricî her türlü tehlikelere karşı korumaktan ibaret olan vazifeni, her an yapmaya hazır ve âmade olduğuna benim ve büyük ulusumuzun tam bir inan ve itimadımız vardır."

1 Kasım 1938 Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açış konuşmasının hastalığı sebebiyle Başbakan Celâl Bayar tarafından okunması: "... Memleketimizi her gün daha çok kuvvetlendirmek, her alanda her türlü ihtimallere karşı koruyabilecek bir halde bulundurmak ve dünya olaylarının bütün safhalarını büyük bir uyanıklıkla izlemek, barışsever siyasetimizin dayanacağı esasların başlangıcıdır."

10 Kasım 1938 Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'nda saat dokuzu beş geçe ölümü (Atatürk'ün Türk bayrağına sarılı tabutu 16 Kasım 1938 günü Dolmabahçe Sarayı'nın büyük tören salonunda bir katafalk üzerine konularak milletin ziyaretine bırakılmış, 19 Kasım 1938 günü Dolmabahçe'den top arabasına konularak törenle Sarayburnu nihtimına, buradan Zafer torpidosu aracılığıyla Yavuz gemisine nakledilmiştir. Bu gemi ile İzmir'e getirilmiş, yine Zafer torpidosuna nakledilerek karaya çıkarılmıştır.

Cenaze, saat 20.30'da özel trenle Ankara'ya gönderilmiş, 20 Kasım 1938 günü saat 10.00'da başta Cumhurbaşkanı olmak üzere Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, milletvekilleri, devlet ve ordu ileri gelenleri tarafından İstasyonda törenle karşılanmıştır. Atatürk'ün tabutu trenden alınarak top arabasın konulmuş, büyük törenle Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getirilerek Meclis önünde hazırlanan katafalka yerleştirilmiştir. 21 Kasım 1938 günü geçici kabir olarak ayrılan Etnografya Müzesi'ne getirilmiş ve hazırlanan mermer lâhdin üzerine yerleştirilmiştir. Tabut 10 Kasım 1953'de büyük bir törenle AnıtKabir'e nakledilmiş ve Atatürk'ün fani vücudu vatan topraklarına verilmiştir.)

ATATÜRK'ÜN KURDUĞU KURUMLAR

Anadolu Ajansı

Ankara Hukuk Fakültesi

Ankara Orman Çiftliği

Bursa Merinos Halı Fabrikası

Çocuk Esirgeme Kurumu

Demiryolları ve Limanlar Genel Müdürlüğü

Devlet Hava Yolları

Devlet İstatistik Enstitüsü

Elektrik İşleri Etüt İdaresi

Etibank

Halkevleri

Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA)

Merkez Bankası

Merkez Hıfzısıha Enstitüsü

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı

Sanayi ve Maadin Bankası

Sümerbank

Türk Dil Kurumu

Türk Kuşu

Türk Tarih Kurumu

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası

Türkiye Şeker Fabrikaları

Uluslararası İzmir Fuarı

İş Bankası

Ziraat Okulları ve Yüksek Ziraat Enstitüsü

ATATÜRK'ÜN İLKELERİ

CUMHURİYETÇİLİK

Bu ilkenin ana hedefi, Halkçılığın Kamu hukuku açısından perçinlenmesidir. 620 yıllık Osmanlı döneminde egemenlik sadece hanedanın, yani kişinin elindeydi. Artık egemenlik kişi işi değil „res publica“ yani kamu işidir. 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyetin temel koşulu zaten 1921 Anayasasının 1. Maddesinde de öngörülmüştür: „Egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur“. Bu da Mustafa Kemal'in kafasındaki yönetim biçiminin başlangıçtan beri ne olduğunun bir kanıtıdır.

Çoğu yurttaşların bu yeni yönetim biçimini kavraması elbette zamana gereksinim göstermiştir. Yüzde yüzlük bir „halk hakimiyeti“nin gerçekleştirilmesi her ne kadar Mustafa Kemal'in asıl amacı idiyse de, ki gözlemciler buna tanıklık etmektedirler, bu sürecin de belirli bir zaman kesitine gereksinimi olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, 1924 ve 1930 yıllarında denenen muhalefet partisi kurulması sonucu ortaya çıkan durumlar gibi. Bilindiği üzere, bu partiler özellikle anayasal kazanımların karşıtı kimselerin biraraya geldiği partiler olmuşlardır.

Mustafa Kemal ve arkadaşları, sorumluluk ahlâkı nedeniyle, tam anlamıyla çoğulcu olmayan bir demokrasiyi, amaçlanan ana hedefleri tehlikeye sokmamaya tercih etmişler ve böylece de karşıtlarının amansız eleştirilerine rıza göstermişlerdir. Aslında bu da o zamanki aşamada demokratikleşmenin bir gereği olarak görülmeli ve değerlendirilmelidir.

O günlerin muhalefetsiz partisindeki „kanatlar“ın fikir ayrılıklarının, bugünkü çok partili ve çok muhalefetli meclislerinkinden daha keskin ve daha canlı olduğunu söylemenin bir abartma değil, bir gerçek olduğunu Meclis tutanakları da kanıtlamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, hiçbir şekilde, diktatörlerin sözde „Halk Temsilciliği“nde olduğu gibi bir kukla değildi. Ve de en son kararı veren yasama organıydı.

HALKÇILIK

Halkçılık (popülizm) ilkesinin anlamı, seçmene hoş görünme politikası olarak algılanmamalıdır. Bu ilkenin anlamı, kader siyaseti güdenlerin, halkı soktuğu uyuşukluktan kurtarıp, onun „birlik ve beraberlik gücü“ne dinamizm kazandırmaktır.

Halkçılık ve Ulusçuluk bu anlamda birlikte düşünülmelidir. Eğer bir ulus kendi yaşamı ve hakları için tüm gücünü ortaya koymazsa, onun için kurtuluş yoktur.

Biz işimize köyden, komşudan, çevremizdeki insanlardan, yani fertlerden başlayarak ilerleriz. Her fert kendini kurtarmak için tüm becerisini ortaya koymak zorundadır. Bu suretle aşağıdan yukarıya, tabandan tavana sağlam bir yapı oluşturulur. Bu, Mustafa Kemal'in uygulamak istediği programın, bireylere yüklediği sorumluluğa ilişkin olağanüstü önem taşıyan bir saptamasıdır.

Halkın ortak yaşam ve amaç bilincinin şekillenmesi ve güçlenmesi, işgalci kuvvetlere karşı başkaldırmada ve Kurtuluş Savaşı'nda olağanüstü özveriyle çalışmada ortaya koyduğu dayanışma sayesinde süreklilik ve anlam kazanmıştır. Buna rağmen, bu gelişme kurtuluştan sonra da çeşitli önlemlerle desteklenmiştir. Buna ilişkin olarak en somut örnek eşit haklar konusudur. Yeni devletin kuruluşunda halkın sadece bir bölümünün fiili katılımı sözkonusu olsaydı, büyük bir bölümünden yükümlülük beklemek safdillik olurdu.

Mustafa Kemal tarafından kurulan „Halk Partisi“nin programında, ki adı bile başlı başına bir programdır, halkçılık şu şekilde tanımlanmıştır: „Bizim için insanlar yasa önünde tamamen eşit mumale görmek zorundadır. Sınıf, aile, fert arasında bir ayırım yapılamaz. Biz, Türkiye halkını çeşitli sınıflardan oluşan bir bütün olarak değil, sosyal yaşamın gereksinimlerine göre çeşitli mesleklerle sahip olan bir toplum olarak görmekteyiz.“

Bu anlamda her ferdin eşit tutulmasının gerçekleşmesi, ancak, eskiden kalan eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilirdi. Nitekim de öyle oldu.

Bu konuda kaydedilen en etkili devrimci atılımlardan bazıları şunlardır: Kadın erkek eşitliği konusunda gerekli önlemlerin alınmış olması; öğretim birliğinin gerçekleştirilmiş olması; her yurttaşın öğrenebileceği yeni bir Türk alfabesinin hazırlanması ve her yurttaşın devlet organları önünde eşit mumele görmesi konusunda alınan önlemler.

ULUSÇULUK (Milliyetçilik)

Ulusçuluk kavramı, Atatürk Türkiye'si için şu anlamlara gelmektedir: Çok uluslu bir Osmanlı İmparatorluğundan vazgeçme (hem de özellikle 1.Dünya Savaşının galibi Batılı itilaf devletlerinin etki alanları ve kolonial siyaset güttükleri yıllarda)

Panturanizm ve Panislamizm fikrinden vazgeçme

„Ulusal Dikdörtgen“ içinde (bugünkü Türkiye'nin haritası) ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık. Bu konuda, Mustafa Kemal'in haklı gerekçesi şudur: „Çünkü bugün dünya ulusları sadece bir egemenlik türü tanıyor, o da ulusal egemenliktir.“

Ulus devlet olma, yurttaşlık kavramının gerçekleştirilmesi ve ümmetliği reddetme

Bizzat kendisinin „Ne mutlu Türküm diyene“ özdeyişiyle, yeni devletin yurttaşlarında yeni bir kendine güven ve ulusal değer bilinci uyandırma

Saldırganlığı ve yayılmacılığı asla hedef edinmeyen ve dünya yüzündeki tüm uluslarla barış içerisinde, kardeşçe yaşamayı ilke edinen, yeni bir yurtseverlik duygusunun başarılması

Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini ne ırka, ne de dine, ancak kültüre dayandırılması

İmparatorluktan kalan tüm etnik gruplara eşit haklarla bir arada barış içerisinde yaşama olanağının sağlanmasıdır.

Mustafa Kemal'in Ulusçuluk ilkesi ve anlayışı yine O'nun tanımıyla şu formülde aranmalıdır: Yurtta barış, dünyada barış...

LAİKLİK

Bu sözcüğün anlamı din ile siyaseti ve dolayısıyla da din ile kamu yaşamını birbirinden ayırmaktır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında siyaset dinin emrine sokulmuştu. Hatta bazan din de siyasetin emrine sokulabiliyordu. Bunun böyle olmasındaki tarihsel neden, İslam dininin kurucusunun hem siyasî ve hem de dinî lider olmasından ve bunun yıllardan beri bir gelenek haline getirilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Akla hemen şu soru gelebilir: „Mustafa Kemal’in kamu yaşamıyla dini birbirinden ayırması kararı nereden kaynaklanmıştır?“ diye. Burada bir din düşmanlığından söz etmek tamamen yanlış olur. Çünkü Laiklik din karşıtı bir ilke değildir. Din, kişinin özel yaşamının bir parçasıdır. Laikliğe göre, insan yaşamında ibadetin dışında her türlü tasarruf, dîne, daha doğrusu kutsal kitaba göre değil, Anayasaya, yasalara ve kurallara göre yapılır.

Devlet yaşamında, hukukta, aile yaşamında, kültürde, eğitimde v.s. artık laiklik ilkesi ana temeldir. O’nu bu karara iten amaç dinî değil, siyasîdir. Bunun gerçekleşmesi için de önce siyasetin dinin emrinden kurtarılması zorunluydu. Mustafa Kemal henüz genç bir subayken şu kanaate varmıştı: „Mevzuatını ve hareket tarzını Kuran’dan ve hadisten alan bir devlet, bilimin ve çağdaşlığın gerisinde kalır.“

Bir ülkenin, çağı yakalamış olan ülkelerle boy ölçüşebilmesi, onların arasında sürekli olarak sesini duyurabilmesi, o ülke yurttaşlarının aklını kullanmasına ve bilime öncelik vermesine engel teşkil eden kurum ve kuralların ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilirdi. Mustafa Kemal bu gerçeği gözönünde bulundurmuş ve bazı çağdaşlık değerlerini –savaşta düşmanı olmasına karşın– Batılı ülkelerden almıştır.

O, 1924 yılında yaptığı bir konuşmada „Dünya yüzündeki her şey için, maddî ve manevî her şey için, yaşam için ve başarı için en doğru yol gösterici bilimdir, tekniktir“. „Bilimin ve tekniğin dışında yol gösterici aramak, düşüncesizliktir, bilgisizliktir, yanlıştır“, demiştir.

Bilime ve tekniğe öncelik verme konusunda asıl engeli oluşturan Hilafet, Halife’nin şahsında siyasî ve dinî temsilcilik bulmuştu. Bunu ortadan kaldırma planı, hem yurt içinde ve hem de yurt dışında karşıt güçlerin direnişiyle karşı karşıya kalmıştır.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, dış güçlerin bu konudaki planlarının Türkiye’nin içişlerine karışmak olduğunu saptayarak, 1 Kasım 1922’de Saltanatın kaldırılmasında olduğu gibi, enerjik bir şekilde Hilafet yanlılarına karşı çıkması sonucu, 3 Mart 1924’te Hilfet’in kaldırılması büyük bir çoğunlukla gerçekleştirilmiştir.

Böylece, Şeyhülislamlik, dinî mahkemeler ve fetva usulü, dervişlik nişanı, medreseler de kaldırılmıştır.

1928 yılında, Anayasa’daki „Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dini İslamdır“ maddesi kaldırılmıştır. Böylece din ve mezhep ayrılığını kurumlaştıran yasalara son verilmiş ve önce devlet laikleştirilmiştir. Yani, laik devlet, bundan böyle meşruluğunu ne Tanrı’dan ne de kişiden alacaktır; ancak ve sadece ulusal yönetimden alacaktır; planlanan devrimler birer birer gerçekleştirilecektir: Eşit haklar, uygarlığa giden yolun açılması, eğitim birliğinin sağlanması, tek evlilik v.s.

Özellikle Latin harflerinden oluşan yeni Türk alfabesi üç amaca hizmet edecektir:

Yazı ve Konuşma dilinin herkes için aynı olması,
Sesli harfler açısından zengin olan Türk diline en uygun yazı çeşidinin seçilmiş olması,
Dünyanın büyük bir bölümüyle iletişimin kolayca sağlanabilmesi...

Bu yenilikler olağanüstü bir tempoyla ama sadece okulda değil, okul dışı alanlarda da gerçekleştirildi. Mustafa Kemal'in eğitim ve öğretime verdiği önem o kadar açıktır ki, kendisi bizzat yeni harflerle dersler vermiştir.

Türk Dilinin yabancı sözcüklerden arındırılması 1932 yılında kurulan „Türk Dil Kurumu“ ile akademik bir seviyede de desteklendi. Bir yıl önce de „Türk Tarih Kurumu“ gerçekleştirilmişti. Bu kurumlar gerek „kültürel kimlik“ ve gerekse „ulusal kimlik“ bakımından da önemli görevler yapmışlardır, ve Mustafa Kemal'in özel vasiyetnamesinde yer almışlardır.

Laik devlete giden yolda en büyük engellerden birini Şeriat mahkemeleri oluşturmuştur. Bu mahkemelerin kaldırılmasından sonra, Türk Medenî Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu çıkartılarak, devletin temeli Batı Hukuk Sistemine oturtulmuştur.

Bundan böyle, Türkiye Cumhuriyeti'nde bireylerin ilişkisini, yurttaş devlet ilişkisini düzenleyen hükümlerin yasalaştırılması TBMM'ne, uygulaması da T.C. hükümetine ait olmuştur.

Artık her bakımdan özgürlüğüne kavuşturulan bir toplumun fertlerinin dış görünüşüyle de uygar olması gerekirdi. Bu nedenle Türk toplumu, fes, sarık, çarşaf, peçe gibi dinsel olduğu sanılan baş ve beden giysilerinden de kurtarıldı.

DEVLETÇİLİK

Bu ilkenin anlamı, devletin iktisadî yaşama müdahalesidir. Yıllarca savaş üstüne savaş yaşamış ve aydınıyla, işçisiyle, köylüsüyle büyük kayıplar vermiş olan bir imparatorluğun enkazı üzerine kurulmuş olan genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, iş yaşamının her alanında, yatırım yapıcı, üretici ve yolgösterici bir tutum içinde olması kaçınılmazdı...

Türkiye tarım için elverişli ve büyük bir ülke olmasına karşın, tarım işgücü bakımından yeterli olanağa sahip olmadığından, toprağın büyük bir kısmı işlenemiyordu; ulaşım araçları yoktu; yeterli uzman yoktu; endüstriden söz etmek olası değildi; temel ihtiyaç maddeleri bile ithal edilmek zorundaydı; yatırım yapacak güçte kapital sahibi insanların sayısı hemen hemen yok gibiydi; üretim konusunda yeterli bilgiye sahip yetişmiş eleman yoktu; demiryolları, limanlar, büyük kentlerin alt yapıları v.s. yabancı firmalar tarafından işletiliyordu; bu nedenler dolayısıyla da devlet kasasına giren bir gelir yoktu. Buna ek yük olarak Osmanlı borçlarının uzun bir süre ödenmesi gerekiyordu. Yeni devlet bu borçlar altında ezilmekteydi.

Durumun bu derece acı ve ciddî olduğu ve Lozan antlaşmasının henüz yapılmadığı bir tarihte, Şubat 1923'te, Atatürk İzmir İktisat Kongresi'ni topladı. O, bu kongrede iktisadî hedeflerin öncelikliğini şu sözlerle dile getiriyordu: „Askerî ve siyasî zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, eğer bunlar iktisadî zaferlerle taçlandırılmazsa, yaratılan zaferler sürekli olamaz, kısa bir süre sonra söner. Bu bakımdan, en güçlü ve parlak zaferimizin sağlayacağı bayındırlık yararlarını saptayabilmek için, iktisadiyatımızın, iktisadî egemenliğimizin sağlanması, güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması şarttır.“

Atatürk, bu anlamda varlıklı kimseleri yatırım yapmaya çağırıyordu. Ancak, o tarihte, varlıklı kimselerin sayısı yok denecek kadar azdı. Şunu da unutmamak gerekir:

Halkçı bir siyaset izleyen Atatürk, elbetteki meydana sadece zengin tabakaya bırakmazdı. Yabancıardan borç almayı ulusal onurun zedelenmemesi, bağımsızlığa gölge düşürülmemesi ve emperyalist ülkelerin tuzağına düşülmemesi için – düşünmüyordu.

Tüm bu nedenlerden dolayı, devletin iktisadî yaşama müdahalesi kaçınılmaz oluyordu.

İzmir İktisat Kongresi'nde yeni devletin tez elden alması gereken önlemler şöyle sıralanıyordu: Vergi sisteminde reform, yeni kredi kurumlarının düzenlenmesi, ulaştırma sorununun çözülmesi, topraksız köylüye toprak dağıtımı, ticarî spekülasyonlara engel olunması, yeraltı kaynaklarının işletilmesi, yerli sanayiye gümrük vergileriyle korumaya gidilmesi, bunlara ilişkin yeni yasaların çıkarılması...

İzmir İktisat Kongresinde alınan bu kararların ışığında şu önlemler alındı: Aşar denilen ağır vergi kaldırılarak, Atatürk'ün „Ulusun efendisi“ olarak nitelediği köylü büyük bir yükten kurtarıldı.

Kooperatifler kurularak, araçlara, spekülâtlörlere fırsat verilmedi.

Ziraat Bankası geliştirildi, sermayesi arttırıldı ve bu bankanın kaynaklarından çok küçük faiz karşılığı küçük krediler sağlanarak, köylüyü özendirici önlemler alındı; afetler ve benzeri nedenlerle zarara uğramış olan köylünün borçlarını erteleme gerçekleştirildi.

Ziraat okulları açılarak, tarımda bilgili ve bilinçli teknisyenler yetiştirme amaçlandı ve Ankara'da bir de „Yüksek Ziraat Enstitüsü“ kuruldu.

Karadeniz bölgesinde çay ve tütün, Akdeniz bölgesinde narenciye ve pamuk yetiştirilmesi için özendirici önlemler alındı.

Hayvancılık ve ormancılığın geliştirilmesi için yeni girişimlerde bulunuldu.

Atatürk, bizzat Orman Çiftlikleri kurarak, hem çağdaş tarım araçlarını ve yöntemlerini oralarda denettirdi ve hem de bu çiftlikleri birer Tarım okulu durumuna getirdi.

Sanayiye yol gösterici ve onu koruyucu önlemler alındı.

Büyük bir ticaret filosunun kurulması konusunda üretim merkezlerine malî destek sağlayacak çalışmalar başlatıldı. Havaçılık ve Denizcilik desteklendi ve teşvik edildi.

Etibank kurularak, Türkiye'de yeraltı kaynaklarını işletme konusunda kaynak yaratıldı.

Bazı işletmeleri devlet üstlendi. Osmanlı İmparatorluğu zamanında toplam olarak 3000 km'lik bir demiryolu mevcut iken, 8 yıl içerisinde buna 2000 km'lik bir demiryolu daha eklendi.

T.C. Merkez Bankası kurularak, devletin finans temeli oluşturulmuş oldu.

DEVİRCİLİK

Bu kavram Batı dillerine bazen „Revolution“ bazen de „Reform“ olarak çevrilmektedir. Osmanlı döneminde „Devrim“ kavramından önce „İhtilal“ ve „İnkılap“ kavramları kullanılmıştır. „İhtilal, kurulu bir hükümeti güç kullanarak yıkip, yerine bir başka hükümet kurma“ anlamına gelmekteydi. „İnkılap ise, parlamento, hükümet ve çeşitli kurullarla saptanarak uygulanması düşünülen, ekonomik, kültürel v.b. alanlarda yapılacak değişiklikler“ anlamında kullanılıyordu. Yani, „İnkılap“ kurulu bir devlet düzenine ya da hükümet biçimine karşı çıkarak, onu değiştirme, kaldırma anlamında değil, tam tersine, gerçekleşmesi devletin, hükümetin aracılığı ile istenen değişiklikler getirilmesi anlamını taşıyordu. Bu kavramın, Batı dillerinde kullanılan „Reform“ kavramına yakın bir anlam taşıdığı söylenilebilir.

„Devrim“ kavramı ise, var olan toplumsal düzeni temelden değiştirmek, yeniden organize etmek anlamına kullanılmaktadır. Batı dillerindeki karşılığı da „Revolution“ kavramıdır. İçerik bakımından siyasal devrim, sosyal devrim, kültür devrimi gibi farklı tanımları vardır.

Atatürk'ün gerçekleştirdiği Türk Devrimi söz konusu olunca, Ulusal Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra demode olmuş geleneklere dönerek, onlara bağlı kalarak kendilerini geliştirmiş ulusların sömürüsüne bırakan uluslar, geri kalmışlıktan kurtulamazlar düşüncesini anlamak gerekir. Özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuşan uluslar, kendi geleceklerinin sorumluluklarını kendileri taşıyacaklardır. Bu uluslar, kendi istekleriyle, kendi güçleriyle kendilerini her alanda yenileme yollarını bulmak zorundadırlar.

Türk devrimi, kaynağını şiddetten almayan, zorbalıktan almayan bir devrimdir. 1789 ve 1917 devrimlerinin temelinde şiddet vardır. Atatürk, bundan kaçınmak için çok büyük gayret sarf etmiş ve başarmıştır. Buna karşın, Türkiye'de 1920'lerde ve 1930'larda yapılan devrimler büyük çapta devrimlerdir ve tarihte çok önemli bir yer tutmaktadırlar.

Bu ilkenin son ilke olarak alınmasının nedeni kavramsal bir özellikten kaynaklanmaktadır: Türk devrimi, daha önceleri yapılmış olan Fransız ve Rus devrimlerinde olduğu gibi, sadece siyasî açıdan değerlendirilmemelidir. Diğer ilkeler de dikkate alınarak, sürekli devrimin her alanda geçerli olmasını mümkün kılacak bir devrimler bütününden söz etmek yerinde olacaktır. Atatürk, bütün başarılarının kaynağının Türk ulusu olduğuna inanan bir devlet adamıydı. O, "devrimler" yerine "Türk Devrimi" denmesini istemiştir.

Osmanlı zamanındaki katı kuralcılık karşısında, özellikle devletçilik ilkesinde görüldüğü gibi, çağın gerektirdiği ölçüde geliştirici önlemlerin alınması gereklidir.

Devrimcilik ilkesinin gösterdiği ana hedeflerden birisi de, Türkiye'nin çağdaş ulusların düzeyine çıkarılmasıdır. Aynı zamanda, bireyin özgürlüğü ve mutluluğu konusundaki gelişmeler Türk ulusunun yaşamına da geçirilmelidir.

ATATÜRK'ÜN SÖZLERİ

Türk milletinin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir. (1924)

Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir. (1933)

Cumhuriyet, yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. (1925)

Bugünkü hükümetimizin, devlet teşkilatımızın doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet ve hükümet teşkilatıdır ki onun adı Cumhuriyettir. Artık hükümet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir. (1925)

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkına, Türk milleti denir. (1930)

Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trakyalı her bir soyun evlatları ve aynı cevherin damarlarıdır. (1923)

Biz doğrudan doğruya milliyetperveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk toplumdur. Bu toplumun fertleri ne kadar Türk kültürü ile dolu olursa, o topluma dayanan Cumhuriyet de, o kadar kuvvetli olur. (1923)

Biz öyle milliyetçileriz ki, bizimle işbirliği yapan bütün milletlere saygı duyarız. Onların milliyetlerinin bütün gereklerini tanırız. Bizim milliyetperverliğimiz her halde bencil ve gururlu bir milliyetperverlik değildir. (1920)

İç siyasetimizde ilkemiz olan halkçılık, yani milletin bizzat kendi geleceğine sahip olması esası Anayasamız ile tespit edilmiştir. (1921)

Halkçılık, toplum düzenini çalışmaya, hukuka dayandırmak isteyen bir toplum istemidir. (1921)

Türkiye Cumhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil, fakat kişisel ve sosyal hayat için işbölümü itibarıyla çeşitli mesleklerle ayrılmış bir toplum olarak görmek, esas prensiplerimizdendir. (1923)

Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti demektir. (1930)

Laiklik, asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir. (1930)

Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz sadece din işlerini, millet ve devlet işleriyle karıştırmamaya çalışıyor, kasıt ve fiile dayanan tutucu hareketlerden sakınıyoruz. (1926)

Devletçiliğin bizce anlamı şudur: Kişilerin özel teşebbüslerini ve şahsi faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline almak. (1936)

Prensip olarak, devlet ferdin yerine geçmemelidir. Fakat ferdin gelişmesi için genel şartları göz önünde bulundurmalıdır. (1930)

Kesin zaruret olmadıkça, piyasalara karışılmaz, bununla beraber, hiç bir piyasa da başıboş değildir. (1937)

Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılapların gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve görünüşüyle uygar bir toplum haline ulaştırmaktır. (1925)

Biz büyük bir inkılap yaptık. Memleketi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük. (1925)

Dünyada her toplumun varoluşu, özgürlük hakkı ve istiklâli, sahip olduğu ve yapacağı uygar eserlere orantılıdır.

"Malûmdur ki vakıflar, memleketimizin mühim bir servetini teşkil eder."

"Vakıfların felsefeye ilişkin konuları dikkatle gözleendiğinde, dinsel kurumlar ile birlikte hizmet ve topluma yardımı amaç edindikleri tespit edilecektir."

"Milli terbiyenin ne demek olduğunu bilmekte artık karışıklık, yanlış anlama olmamalıdır. Bir de milli esas olduktan sonra onun dilini, usulünü, vasıtalarını da milli yapmak zorunluluğunu tartışmak gereksizdir."

Cumhuriyet, fikren, ilmen ve bedenen kuvvetli ve yüksek seviyeli muhafızlar ister.

Türk çocuklarına sporun bugünkü tekniğini öğretmek ve bunlardan bir kısmını bazı törenlerde ve bayramlarda dekor olarak koymak gerekir.

Açık ve kat'i olarak söyleyeyim ki, sporda muvaffak olabilmek için her türlü yardımdan ziyade, bütün milletce sporun mahiyetinin ve değerinin anlaşılmış olması gerekmekte, onu kalpte muhabbet ve vatani bir vazife olarak telakki eylemek lazımdır.

Spor, yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılmaz. İdrak ve ahlak da bu işe yardım eder. Zeka ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler, zeka kavrayışı yerinde olan daha az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.

Zafer, zafer benimdir diyebilenin; başarı, başaracağım diye başlayanın ve başardım diyebilenindir.

Dünya spor hayatı ve spor dünyası çok mühimdir. Bu kadar mühim olan spor hayatı, bizim için daha mühimdir. Çünkü ırk meselesidir, ırkın ıslahı ve kısayışı meselesidir ve hatta biraz da medeniyet meselesidir.

Bütün millet ve memleket evlatlarını sportmen yapabilmek için sarf edilen çalışmanın ehemmiyet ve kudsiyeti aynı derecede kıymetli ve mühimdir.

Yorgunluk her insan, her mahluk için tabii bir haldir. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek manevi bir kuvvet vardır ki, işte bu kuvvet yorulanları dinlendirmeden yürütür.

Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler asla ve asla yorulmazlar; Türk gençliği, gayeye, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir.

Her ulus çocuklarının sıhhatli ve gülbüz olmaları için yaşadıkları bölgenin sıhhi şartlarını temin etmek, devlet halinde bulunan siyasi teşekküllerin en birinci ödevidir.

Yurt savunması bakımından bu derece ehemmiyetli olan ızcilik, ferdi ve milli eğitim bakımından da o nisbette önemlidir.

Spordan yoksun olan bir gençlik nasıl ki vatan müdafaası sırasında etkili olamıyorsa, insan denen varlığın kafa yapısı da ne derece tekamül ederse etsin, bedeni inkişafı noksan ve yetersiz olursa, o kafayı ileriye götüremez, taşıyamaz.

Muhterem Gençler, Hayat mücadeleden ibarettir. Bundan dolayı hayatta yalnız iki şey vardır: Galip gelmek ve mağlup olmak. Size Türk gençliğine tevdi ettiğimiz vicdan emaneti, yalnız ve daima galip olmaktır ve eminim daima galip olacaksınız.

Dünyada yenilmez kimse, yenilmeyen takım, yenilmeyen ordu, yenilmeyen kumandan yoktur. Yenilgilerden sonra üzölmek de tabiidir. Ancak bu üzüntü insanın maneviyatını yok edecek, onu çökertecek seviyeye varmamalıdır. Yenilen, toparlanarak kendini yeneni yenmek için olanca gücü ile, azimle daha çok çalışmalıdır.

Bir insan hayatında büyük bir muvaffakiyet kazanabilir. Fakat, yalnız onunla övünerek kalmak isterse, o muvaffakiyet de unutulmaya mahkumdur. Onun için çalışmak ve daima muvaffakiyet aramak, herkes için esas olmalıdır.

Müsbet ilimlerin temeline dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden terbiyesinde de kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan bahtiyar, kuvvetli bir nesil yetiştirmek siyasetimizin açık gayesidir.

En güzel coğrafi vaziyette ve üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye endüstrisi, ticareti ve sporu ile en ileri denizci millet yetiştirme kabiliyetindedir. Bu kabiliyetten istifade etmeyi bilmeliyiz.

Denizciliği Türk'ün büyük milli ülküsü olarak düşünmeli ve onu en kısa zamanda başarmalıyız.

Türk Çocuğu! Her işte olduğu gibi, havacılıkta da, en yüksek düzeyde, gökte, seni bekleyen yerini, az zamanda dolduracaksın. Bundan, gerçek dostlarımız sevinecek, Türk Ulusunu mutlu olacaktır.

Hükümetlerin icraatı menfi olup da millet itiraz etmez ve onu ıskat etmezse (düşürmezse) bütün kusur ve kabahatlere iştirak etmiş demektir. (1920)

Tam bağımsızlık denildiği zaman siyasî, malî, iktisadî, adlî, askerî, kültürel vs. her hususta tam bağımsızlık, tam serbestlik demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, millet ve memleketin gerçek anlamıyla bütün bağımsızlığından yoksun kalması demektir. (1919)

Bir devlet ki, fazla olarak yabancılar üzerinde yargı hakkını uygulamaktan yoksundur, böyle bir devlete bağımsız denemez. (1923)

Medeniyet yolunda yürümek ve başarıya ulaşmak hayat şartıdır. Bu yol üzerinde duraklayanlar, ya da ileri değil, geri bakmak cehalet ve gafletinde bulunanlar, dünya medeniyetinin coşkun setleri altında boğulmaya mahkumdurlar. (1924)

Büyük devamız en medenî ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde köklü inkılaplar yapmış olan büyük Türk milletinin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa zamanda başarmak için fikir ve hareketi beraber yürütmek zorundayız. (1937)

Ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır. Medeniyetin emir ve talep ettiği! yapmak, insan olmak için kafi'dir. (1923)

İnsan topluluklarının örf, adet, ahlak ve Tanrı'ya inanış ve bağlanışları dindir. Din, millî aşk, vatan ve millet sevgisi, ilim, medeniyet, fazilet ve ahlak duygusu aşıladığı müddetçe muhteremdir, kutsaldır. (1923)

Milli benliğe uzanacak her eli şiddetle kıldığımız, önüne dikilecek her perdeyi derhal devirdiğimiz gün, hakiki kurtuluşa yetişmiş olacağız. (1923)

Bizde ruhbanlık yoktur. Hepimiz müsaviyiz ve dinimizin ahkâmını mütesaviyen öğrenmeye mecburuz. Her fert diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır orası da mekteptir. (1923)

Büyük dinimiz çalışmayanın insanlıkla ilgisi olmadığını söyler. Bazı kimseler modern olmayı kafir olmak sayıyorlar. Asıl kafirlik onların bu inanışdır. (1923)

Okul, genç beyinlere insanlığa saygıyı, yurda ve ulusa sevgiyi, bağımsızlık şerefini öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman, onu kurtarmak için izlenmesi uygun olan en doğru yolu belletir.

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir, öğretmenlerden ve eğitimden yoksun bir millet daha millet adını almak yeteneğini kazanamamıştır. Orta sıradan kütle denir, millet denemez. Öğretmenler, hiç bir zaman hatırıncıdan çıkmasın ki, cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" nesiller ister.

Öğrenci, her ne yaşta olursa olsun onlara geleceğin büyükleri gözüyle bakılmalı ve öyle muamele edilmelidir.

Türk çocuğu, atalarını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.

Millî duygu ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması millî duygunun gelişmesinden başlıca etkidir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir. Yeter ki bu dil bilinçle işlensin. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.

Türk demek, dil demektir. Milliyetin çok bariz vasıflarından birisi dildir. Türk milliyetindenim diyen insanlar, her şeyden önce mutlaka Türkçe konuşmalıdırlar. Türkçe konuşmayan bir insan Türk harsına, camiasına mensubiyetim iddia ederse buna inanmak doğru olmaz.

Sanatçı, toplumda uzun çaba ve çalışmalardan sonra alnında ilk ışığı duyan insandır.

Tiyatro, bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır.

Yaşamak demek, çalışmak demektir.

Herhangi bir amaca ulaşmakla yetinmeyeceğiz. Durmadan daha ileriye varmak için çalışacağız.

Çalışmak ve başarı aramak, her ihsan için temel ilke olmalıdır.

Büyük ölkümüz, en uygar ve en zengin bir millet olarak varlığımızı yükseltmektir.

İnkılabımız, Türkiye'nin yüzyıllar boyunca mutluluğunu sağlayacaktır. Bize düşen görev, onu anlamak ve değerini bilerek çalışmaktır.

Yeni Türkiye devleti, bir halk devletidir, halkın devletidir.

Türkiye'nin asıl sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde, herkesten daha çok refah, mutluluk ve servete layık olan köylüdür. Onun için TBMM'nin ekonomik politikası bu temel amaca erişmek olmalıdır.

Ben şimdiye kadar millet ve ülke yararına ne gibi atılımlar, inkılaplar yapmışsam, hep halkımla görüşerek, onların ilgi ve sevgilerinden, gösterdikleri içtenlikten güç ve ilham olarak yaptım.

Büyük başarılar, değerli anaların yetiştirdikleri seçkin evlatlar sayesinde olmuştur.

Dünya üzerinde gördüğümüz her şey, kadının eseridir.

Toplum hayatının kaynağı, çağdaş aile hayatıdır.

Ey kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın.

Türk kadını, dünyanın en aydın, en erdemli ve en ağır kadını olmalıdır. Beden ağırlığında değil, ahlakta, fazilette ağır, ağırbaşlı bir kadın olmalıdır. Türk kadınının görevi, Türk'ü zihniyeti ile, gücü ile, kesin kararlılığı ile koruma ve savunmaya gücü yeter nesiller yetiştirmektir. Milletin kaynağı, toplumsal hayatın temeli olan kadın, ancak erdemli olursa görevini yapabilir. Herhalde kadın çok yüksek olmalıdır.

Eğer devamlı barış isteniyorsa, insan toplumlarının durumlarını iyileştirecek milletlerarası önlemler alınmalıdır, insanlığın bütün hepsinin refahı açlık ve baskının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset, kin ve açgözlülükten uzaklaşacak şekilde eğitilmelidir. (1937)

İnsanları mesut edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak insani değildir. Bu son derece üzülmeye değer bir sistemdir. İnsanları mesut edecek tek araç onları birbirine yaklaştırarak, onları birbirine sevdirecek karşılıklı her türlü, ihtiyaçlarını sağlamaya yarayan hareket ve kuvvettir. (1931)

Dünya barışı için, insanlığın gerçek saadeti, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve başarı kazanmasıyla olacaktır. (1931)

Behemehal şu veya bu sebepler için milleti savaşa sürüklemek taraftarı değilim. "Öldüreceğiz" diyenlere karşı "Ölmeyeceğiz" diye savaşa girebiliriz. Lakin milletin hayatı tehlikeye düşmeyince, savaş bir cinayettir.

Yurtta barış, dünyada barış.

Gençler! Cumhuriyeti biz kurduk. Onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz.

Türk genci; İnkılapların ve rejimin sahibi ve bekçisidir.

Uçurum kenarında yıkık bir ülke, türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar. Yıllarca süren savaş. Ondandır, içerde ve dışarda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet ve bunları başarmak için aralıksız inkılaplar... İşte Türk inkılabının kısa bir deyişi.

İstikbal göklerde dir.

Demiryolları, bir ülkeyi medeniyet ve refah nurlarıyla aydınlatan kutsal bir meşaledir.

Türkiye'de iktisat hayatının yüksek inkişafı ancak demiryollarıyla olacaktır. Milletin saadeti, istiklali bu yollardan geçecektir.

Umumi telgrafçılarımızın teşebbüs ve hareketi milliyemize ifa eyledikleri fedakarane hizmetlerinin milli tarihimize mühim mevki vardır.

Ekonomi hayatının etkinlik ve canlılığı, ancak ulaştırma araçlarının, yolların, demiryollarının, limanların durumu ve derecesiyle orantılıdır.

Ekonominin yayılmasında başlıca gerekli olan yollar, demiryolları, limanlar, kara ve deniz ulaştırma araçları ulusal varlığın maddi ve siyasal kan damarlarıdır.